

HİN

(bk. CİN).

HİND bint AMR

(هند بنت عمرو)

Hind bint Amr b. Harâm
b. Sa'lebe el-Ensâriyye es-Selemiyye

Kadın sahâbî.

Medine'nin iki büyük kabilesinden biri olan Hazrec'in Benî Seleme kolundan olup Uhud Gazvesi'nde şehid düşen Abdullah b. Amr b. Harâm'ın kız kardeşi ve Câbir b. Abdullah'ın halasıdır. Annesi Hind bint Kays b. Kureym'dir. Benî Seleme'nin reisi Amr b. Cemûh ile evlenen Hind'in bu evlilikten dört oğlu olmuştur.

Hicretten sonra Hz. Peygamber'e biat eden kadınlar arasında Hind de bulunuyordu. Uhud Gazvesi'nde yaralanan müslümanları tedavi etmek için Medine'den savaş alanına giden dokuz (veya on dört) kadından biri de Hind idi. Kocasını Amr b. Cemûh, oğlu Hallâd ve kardeşi Abdullah b. Amr'ın şehid edildiğini gören Hind, bunların cesetlerini devesine yükleyerek Medine'ye götürmek isteyince deve çıkmış, yönü Uhud tarafına çevrildiğinde ise koşmaya başlamıştı. Hz. Âişe Harre mevkiinde rastladığı Hind'e olup bitenleri sormuş, Hind de, "Hayırdır, Resûlullah sağ olduktan sonra hiçbir felâket önemli sayılmaz" cevabını vermişti. Hind devenin bu garip durumunu haber verdiğinde Hz. Peygamber, "Deve görevlidir; Amr sana bir şey söylemiş miydi?" diye sordu. Hind de topal olduğu için Bedir Gazvesi'ne katılamayan Amr'ın Uhud'a gitmeden önce, "Allahım! Beni aileme zillet içerisinde geri döndürme, bana şehidlik nasip et" şeklinde dua ettiğini söyledi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: "İşte deve bunun için yürürmez. Ey ensar! Sizden her kim Allah'a yemin etmişse yeminde sadık olsun. Amr b. Cemûh bu sadık kimselerdendir. Ey Hind! Şehid edinceye kadar kardeşinin üzerine melekler gölge yaptılar ve nereye defnedileceğine bakıp durdular". Hz. Peygamber, şehidler defnedilmesinden sonra Hind'e kocası, oğlu ve kardeşinin cennette beraber olduklarını haber verince Hind kendisinin de onlarla birlikte olması için Resûlullah'tan dua etmesini istedi. Vâkidî, Hz. Peygamber'le beraber Hayber Gazvesi'ne katılan Medinelî yirmi kadın arasında Hind bint Amr'ın ismini de vermektedir (*el-Megâzi*, II, 685).

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkidî, *el-Megâzi*, I, 264-266; II, 685; İbn Hişâm, *es-Sîre*, III, 99; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, III, 566; VIII, 394; İbn Habîb, *el-Muḥabber*, s. 404; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, IV, 424; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, VII, 293-294; İbn Hacer, *el-İşâbe*, IV, 426; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), III, 208-209; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (Tuğ), I, 236.

KASIM KIRBIYIK

HİND b. EBÛ HÂLE

(هند بن أبي هالة)

(ö. 36/656)

Hz. Peygamber'in üvey oğlu.

Babası, Hz. Hatice'nin ilk kocası olan Ebû Hâle Hind b. Zü'râre et-Temîmî'dir. Ebû Hâle'nin adı hususunda ihtilâf edilmiş, Nebbâş, Zü'râre yahut Mâlik olduğu da söylenmiştir. Resûl-i Ekrem'in terbiyesi altında yetişen Hind genç yaşta müslüman olmuş, Medine'ye hicret etmiş, Bedir ve bir rivayete göre Uhud gazvelerine katılmıştır. Hind b. Ebû Hâle'nin Resûl-i Ekrem'den sonra ilk üç halife devrindeki hayatına dair bilgi bulunmamakla beraber Hz. Ali döneminde onun yakınında yer aldığı ve Cemel Vak'ası'nda şehid düştüğü anlaşılmaktadır. Kendisiyle aynı adı taşıyan oğlu Hind'in ise Mus'ab b. Zübeyr'in yanında Muhtâr es-Sekafî'ye karşı yapılan savaşta (67/687) veya Basra'da vebadan öldüğü, halkın kendi cenazelerini unutup Hind'in cenazesinde toplandığı, onun ölümüyle Hind b. Ebû Hâle'nin neslinin tükendiği söylenmektedir.

Hind b. Ebû Hâle'nin çok güzel konuştuğu bilinmekte olup onun adını unutulmaz kılan olay, Hz. Hasan'ın ona dedesini sorması üzerine Resûl-i Ekrem'in şemâilini çok güzel bir şekilde anlatmasıdır (Tirmizî, s. 49-52; Abdülhay el-Kettânî, III, 240-241).

BİBLİYOGRAFYA :

Zübeyr b. Bekkâr, *Aḥbârü'l-muvaffakiyyât* (nşr. Sâmî Mekki el-Ânî), Beyrut 1416/1996, s. 293-298; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 133; Tirmizî, *eş-Şemâ'ilü'n-nebeviyye* (nşr. Fevâz Ahmed Zemirî), Beyrut 1417/1996, s. 49-52; Belâzürî, *Ensâb*, I, 386-390; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, III, 600-603; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), V, 308, 417-419; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VI, 557-558; İbn Kesîr, *Şemâ'ilü'r-Resûl*, Kahire 1386/1967, s. 18, 50-54; Mehmed Râif Efendi, *Muhtasar Şemâil-i Şerîf Tercümesi*, İstanbul 1304, s. 14-22; Abdülhay el-Kettânî, *et-Terâtibü'l-idâriyye* (Özel), III, 239-241.

HÜSEYİN ALGÜL

HİND bint EBÛ ÜMEYYE

(bk. ÜMMÜ SELEME).

HİND bint UTBE

(هند بنت عتبة)

Hind bint Utbe b. Rebîa b. Abdışems
b. Abdimenâf b. Kusayy el-Kureşîyye
(ö. 14/635)

Ebû Süfyan'ın karısı.

Babası Utbe ve annesi Safiyye bint Ümeyye tarafından Hz. Peygamber ile aynı soydan gelir. Kendisi azılı İslâm düşmanlarından biri olduğu halde kardeşi Ebû Huzeyfe İslâmiyet'i ilk kabul edenlerden biriydi. Hind önce Hâlid b. Velîd'in amcasının oğlu Hafs (Fâkih) b. Mugire el-Mahzûmî ile evlendi ve bu evlilikten Ebân adında bir oğlu oldu. Kendisini aldattığını sanan kocasının onu babasının evine gönderdiği, yanıldığı anlaşıldıktan sonra ise Hind'in kocasını terkettiğine dair rivayet çeşitli kaynaklarda yer almıştır (Heysemî, IX, 264-265). Eş seçiminde titiz davranan Hind, babasına başvurarak kendisiyle evlenmek isteyenlerin adlarını değil vasıflarını söylemesini istedi (İbn Sa'd, VIII, 235-236) ve adaylardan İslâmiyet aleyhindeki faaliyetlerin içinde yer alan Ebû Süfyan'ı seçti. Bu evlilikten de Muâviye ve Utbe adlı oğulları ile Cüveyriye ve Ümmü'l-Hakem adlı kızları dünyaya geldi. İslâm aleyhtarlığı hususunda kocasından geri kalmayan Hind, kardeşi Ebû Huzeyfe'nin Bedir Gazvesi'nde düşman safalarında öldüğü babasını mübâreze davet etmesine sinirlenerek onu bir şiirle hicvetti. Babası Utbe ve kardeşi Velîd ile amcası Şeybe'nin bu savaşta öldürülmesi üzerine onların intikamı alınıncaya kadar ağlamayacağını, koku sürünmeyeceğini ve kocasıyla beraber olmayacağını söyleyerek Kureyşliler'den bu savaşta kaybettikleri yakınlarının intikamını almalarını istedi. Uhud Gazvesi'nde müşrik ordusuna kumanda eden Ebû Süfyan'ın yanında yer aldı ve Kureyşli diğer kadınlarla birlikte def çalıp şiir okuyarak orduyu savaşa teşvik etti. Bedir Gazvesi'nde yakınlarını öldüren Hamza'yı öldürmesi için Vahşî b. Harb'e mükâfat vaad eden Mekkeliler'den biri de Hind idi. Hind, ciğerini çiğneyeceğini ve organlarından gerdanlık yapıp boynuna takacağını söylediği Hamza'yı öldürdüğü takdirde Vahşî'ye bütün takılarını ve yanında bulunan mallardan başka 10 altın vereceğini söyledi. Vahşî de Hamza'yı uzaktan attığı mızrakla şehid ederek karnını yardı ve ciğerini Hind'e götürdü. Hamza'nın ciğerini alıp çiğnediği için "âkiletü'l-ekbâd" (ciğer yiyen kadın) diye anılan Hind'in bütün takılarını Vahşî'ye verdiği, bunların yerine baş-

ta Hamza olmak üzere diğer şehidlerin organlarını keserek gerdanlık ve halhal olarak taktığı, Mekkeli kadınları da böyle yapmaya teşvik ettiği belirtilmektedir.

Resûl-i Ekrem'in kızı Zeyneb, Mekke'den Medine'ye hicret etmek üzere hazırlık yaptığı sırada Hind onun yanına gelip "amcamın kızı" diye hitap ederek kendisine yardıma hazır olduğunu söylediye de Zeyneb hicretine engel olunacağından korktuğu için ona Medine'ye gitmeyi düşündüğünü söyledi (Taberî, II, 469).

Hind'in İslâmiyet'e karşı olan düşmanlığı Mekke'nin fethine kadar devam etti. İslâm ordusu Mekke'ye yaklaştığı sırada müslüman olan Ebû Süfyan, kendi evine sığınanlara Hz. Peygamber'in eman vereceğini Mekkeliler'e söylediği zaman ona herkesten önce Hind karşı çıktı ve kocasının sakalından tutarak öldürülmesini istedi; ancak Ebû Süfyan'dan bir gün sonra o da müslüman oldu. Rüyasında putların kendisini ateşe ittiğini, Resûlullah'ın ise onu kurtardığını görünce İslâmiyet'i kabul etmeye karar verdiği söylenmekte, ayrıca kendisine, bir gün önceki fikrini değiştirerek neden müslüman olmaya karar verdiğini soran kocasına, Mekke'nin fethedildiği gün müslümanların Kâbe'de sabaha kadar nasıl ibadet ettiklerini seyrettiğini, o güne kadar Kâbe'de Allah'a bu şekilde ibadet edildiğini görmediğini ve bu durumun kararını değiştirmesine sebep olduğunu anlattığı belirtilmektedir. Hind'in bu kararı üzerine Ebû Süfyan, karısının henüz Resûlullah'ın yanına varmadan öldürülebileceğini düşünerek Hz. Peygamber'in huzuruna itibarlı biriyi gitmesini tavsiye etti. Hind de kıyafet değiştirerek Hz. Ömer'in veya Hz. Osman'ın yahut kardeşi Ebû Huzeyfe'nin himayesinde o sırada Ebtah mevkiinde veya Safâ tepesinde bulunan Resûl-i Ekrem'in yanına gitti. Ona biat etmek isteyen kadınların arasına karışarak huzuruna çıktı. Resûl-i Ekrem kadınlardan Allah'a şirik koşturmak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, iftirada bulunmamak ve iyi iş yapma hususunda Peygamber'e karşı gelmemek üzere (el-Mümtehine 60/12) kendisine biat etmelerini isteyeceğini söyleyince Hind erkeklerden istemediği şeyleri kadınlardan istediğini, bununla beraber biat edeceklerini söyledi. Yüzü kapalı olduğu için Resûl-i Ekrem onu tanıyamamıştı. Biat kollarından biri olan hırsızlık yapmama meselesi üzerinde durulurken Hind kocasının cimri olduğunu, kendisinin ve çocuklarının bütün ihtiyaçlarını karşılamadığını, bu sebeple ona sormadan

malından harcama yaptığını belirterek buna hakkı olup olmadığını sordu. Hz. Peygamber de aşırı gitmemek şartıyla onun malından kendisine ve çocuklarına yetecek kadar bir miktarı alabileceğini ifade etti (Buhârî, "Büyü", 95; Müslim, "Akzıye", 7-9). Orada bulunan Ebû Süfyan daha önce aldıklarını kendisine helâl ettiğini söyleyince Resûl-i Ekrem Hind'i tanıdı. Kadınların zina etmemesi üzerinde konuşulurken Hind söze karışarak hür kadının zina edemeyeceğini söyledi. Sıra çocukları öldürme maddesine gelince, "Onları siz öldürdünüz" veya, "Biz onları küçükken yetiştirdik, büyüdükleri zaman sen onları Bedir'de öldürdün" dedi. İftira üzerinde durulurken Hind tekrar söze karışarak şunları söyledi: "İftira çirkin şeydir, sen bize güzel ahlâkı emrediyorsun". Peygamber'e karşı gelmeme teklifi üzerine de, "Biz bu yüce divana sonradan isyan etmemek niyetiyle geldik" dedi. Resûl-i Ekrem biat sırasında kadınların eline dokunmamakla beraber Hind'in Hz. Peygamber'e elini uzattığı, muhtemelen kınasız olması yüzünden Resûlullah'ın onun avucunu yırtıcı hayvan pençesine benzettiği ve onun görünüşünü kınayla değiştirmediği biatını kabul etmeyeceğini söylediği rivayet edilmektedir (Ebû Dâvûd, "Tereccül", 4). Resûl-i Ekrem'in kendisini iyi karşılaması ve daha önce yaptıkları üzerinde durmaması Hind'i son derece memnun ettiği için ona, bir zamanlar yeryüzünde perişan olmasını en çok istediği ailenin Peygamber ailesi olduğunu, fakat artık gözünde bu aile fertlerinden daha değerli bir kimse bulunmadığını ifade etti (Buhârî, "Eymân", 3, "Ahkâm", 14; Müslim, "Akzıye", 8). Hind oradan ayrıldıktan sonra evine gitti ve bütün putları kırdı. Onun kızarttığı iki oğlağı bir câriyesiyle Hz. Peygamber'e sunduğu, koyunları çok az kuzuladığı için daha fazlasını gönderemediğini belirttiği, Resûl-i Ekrem'in de onların çoğalmasından dolayı, daha sonraları sürülerinin çoğaldığı, Hind'in zaman zaman bu olayı anarak kendilerini İslâmiyet'le şereflendiren Allah'a hamdettiği kaydedilmektedir.

Yermük Savaşı'na Ebû Süfyan'la birlikte katılan Hind heyecanlı konuşmalarıyla müslümanları savaşa teşvik etmiş, bozgun alâmetleri görüldüğü zaman diğer kadınlarla birlikte onların derlenip toplanmasında büyük etkisi olmuştur. Hind'in daha sonra Ebû Süfyan'dan boşandığı, ticaret yaparak geçimini temin etmek amacıyla hilâfeti döneminde Hz. Ömer'e başvurup beytülmalden 4000 dirhem borç aldığı, fakat ticarete zarar ettiği belir-

tilmektedir. Yine Hz. Ömer devrinde oğlu Muâviye Şam valisi olduğu zaman Hind onu görmeye gitmiş, halifenin Allah rızasını ön planda tutan bir insan olduğunu hatırlatarak her konuda halifeyi dinlemesini, kendi yakınlarına gereğinden fazla bir şey vermemesini tavsiye etmiş, aksi halde Ömer'in kendisini azledebileceğini hatırlatmıştır. Hind, Muharrem 14'te (Mart 635) Hz. Ebû Bekir'in babası Ebû Kuhâfe ile aynı günde öldü. Bir rivayete göre ise Hz. Osman devrinde vefat etmiştir.

Hind çok güzel konuşan, akıllı, cesur ve gururlu bir kadındı. Savaşlarda askerleri coşturmak için söylediği şiirler, bazı kimseler için yazdığı hicviyeler ve savaşlarda kaybettiği yakınları için söylediği mersiyelelerden bazı bölümler günümüze kadar gelmiştir. Meşhur şair ve sahâbî Hansâ'nın, kabileler arasında yapılan savaşlarda kardeşlerini kaybettiğinden kendisini "en büyük felâkete uğrayan Arap kadını" diye tanıttığını ve onlar için mersiyele söylediğini duyan Hind'in bir panayırda onunla özellikle karşılaştığı, Bedir'de kaybettiği yakınlarından dolayı en büyük musibete uğrayan kadının asıl kendisi olduğunu belirttiği ve Hansâ ile karşılıklı mersiyele okudukları rivayet edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Wensinck, *Mu'cem*, VIII, 288; Buhârî, "Büyü", 95, "Eymân", 3, "Ahkâm", 14; Müslim, "Akzıye", 79; Ebû Dâvûd, "Tereccül" 4; İbn İshâk, *es-Sire*, s. 302-303, 306-307, 312; Vâkıdî, *el-Megâzi*, I, bk. İndeks; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VIII, 235-237; İbn Habîb, *el-Muhabber*, s. 19, 105, 408, 437; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 72, 344; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 469, ayrıca bk. İndeks; İbn Abdürabbih, *el-İkdû'l-fetrid*, VI, 86-89; Ebû'l-Ferec el-İsfahânî, *el-Eğânî* (nşr. Lecne), Beyrut, ts. (Dârü's-Sekâfe), IV, 212-214; XII, 344-345; XV, 147-148; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, IV, 424-427; İbn Asâkir, *Târîhu Dımaşk : terâcimü'n-nisâ'* (Şihâbî), s. 437-459; İbnü'l-Esir, *İsdû'l-gâbe*, VII, 292-293; a.mlf., *el-Kâmil*, II-III, bk. İndeks; İbn Hudeyde, *el-Mişbâhu'l-mu'dî* (nşr. Muhammed Azîmüddîn), Beyrut 1405/1985, I, 109-130; Heysemî, *Mecma'u'z-zevâ'id*, IX, 264-266; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VIII, 155-156; Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hzânâti'l-edebe*, III, 263-265; X, 468-469; Mehmed Zihni, *Meşâhirü'n-nisâ'*, İstanbul 1294, II, 306-313; Zeyneb bint Ali, *ed-Dürrü'l-menşûr*, Bulak 1312, s. 537-539; Ammâr Tâlibî, *Âşâru İbn Bâdis*, Beyrut 1404/1983, II/2, s. 118-119; Kehhâle, *A'lâmü'n-nisâ'*, V, 239-251; Zirikî, *el-A'lâm* (Fethullah), VIII, 98; Hâirî, *Terâcimü a'lâmi'n-nisâ'*, Beyrut 1407/1987, s. 426-427; Abdülkerîm Ali Mühennâ, *Ahbârü'n-nisâ' fi Kiltâbi'l-Eğânî*, Beyrut 1409/1988, s. 383-386; a.mlf., *Mu'cemü'n-nisâ'i's-sâ'irât*, Beyrut 1410/1990, s. 256-259; Cezzâr, *Medâhilü'l-mu'ellifîn*, IV, 1845-1846; Ahmed Hafî Cum'a, *Nisâ' min 'aş-ri'n-nübüvve*, Beyrut 1412/1992, II, 337-354; Fr. Buhl, "Hind bint 'Utba", *EP* (Fr.), III, 471.

M. YAŞAR KANDEMİR